здібності, креативність); об'єктивно-суб'єктивні – пов'язані з особливостями організації професійного середовища (якістю керування системою).

Таким чином, відповідно до всього вище сказаного, можна зробити висновок, що в системі вищої освіти формування професійної спрямованості відбувається під впливом сукупності факторів, які впливають на організацію навчально-виховного процесу у вищій школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Асмолов А.Г. Личность как предмет психологического исследования / А.Г. Асмолов. - М.: Изд-во МГУ, 1984. - 104 с.
2. Каган М.С. Системный подход и гуманитарное знание: Избранные статьи / М.С. Каган. - Л.: Изд-во ЛГУ, 1991. - 384 с.
3. Климов Е.А. Психолого-педагогические проблемы профессиональной консультации / Е.А. Климов. - М.: Знание, 1983. - 95 с.
4. Кузьмина Н.В. Методы исследования педагогической деятельности / Н.В. Кузьмина. - Л.: Изд-во ЛГУ, 1970. - 116 с.
5. Ломов Б.Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б.Ф. Ломов. - М.: Наука, 1984. - 444 с.
6. Основы вузовской педагогики: Учеб. пособ. / Под ред. Н.В. Кузьминой. - Л.: Изд-во Лен. ун-та, 1972. - 311 с.
7. Основы педагогики и психологии высшей школы: Учеб. пособ. / Под ред. А.В. Петровского. - М.: Изд-во МГУ, 1986. - 303 с.
8. Платонов К.К. Об изучении и формировании личности учащегося / К.К. Платонов, Б.И. Адаскин. - М.: Высшая школа, 1966. - 224 с.
9. Психология: Словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. 2-е изд., испр. и доп. - М.: Политиздат, 1990. - 494 с.
10. Решетова З.А. Психологические основы процесса подготовки студентов вуза / З.А. Решетова. - Полтава: ПГПИ, 1991. - 78 с.
11. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: В 2 т. / С.Л. Рубинштейн - М.: Педагогика, 1989. - Т. 2. - 328 с.
12. Сейтешев А.П. Пути профессионального становления учащейся молодежи / А.П. Сейтешев. - М.: Высшая школа, 1988. - 336 с.

УДК 378.937: 371.132

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Д'ячкова І.В., викладач

Мелітопольський державний промислово-економічний технікум

У статті розглянуто проблеми професійного становлення майбутнього педагога. Запропонована робота містить теоретичний аналіз процесу навчання та розвитку студентів-майбутніх вчителів в вищому навчальному закладу.

Ключові слова: кредитно-модульна система, мотивація, навчання, професіоналізм.

Дьячкова И.В. ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА КАК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА / Мелитопольский государственный промышленно-экономический техникум, Украина.

В статье рассмотрено проблемы профессионального становления будущего педагога. Предложенная работа содержит теоретический анализ процесса обучения и развития студентов - будущих учителей в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: кредитно-модульная система,мотивация, обучение, профессионализм.

D'yachkova I.V. PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE PEDAGOGUE AS PSYCHO-PEDAGOGICAL PROBLEM / Melitopol' State Technical School of Industry and Economics, Ukraine.
The article deals with the issue of professional development of future pedagogue. The theoretical analysis of educational process and development of students-future pedagogues in higher educational institutions was done.
Key words: ECTS, motivation, education, professionalism.

У Національній доктрині розвитку освіти, яка була схвалена на II Всеукраїнському з'їзді освітян і затверджена Указом Президента України у 2002 році визначено основні напрямки модернізації освітянської діяльності [2]. На законодавчому рівні обґрунтовано, що основна ідея розвитку системи вищої освіти в Україні – це поетапний перехід національної системи освіти до європейського соціокультурного просторів.

Відповідно до принципів автономії навчальних закладів, як підкреслено в документах Болонського процессу, відповідальність за якість вищої освіти лежить на кожному окремому навчальному закладі й у такий спосіб забезпечується можливість перевірки якості системи навчання в національних рамках. Оцінка якості буде базуватися не на тривалості або змісту навчання, а на тих знаннях, уміннях і навичках, які опанували випускники - важливий не процес, а результат [2].

Вважаємо за необхідне враховувати корисний досвід європейських країн у сфері державного управління інтеграційними процесами.

Контроль за якістю підготовки фахівців, як показує досвід впровадження освітніх інновацій, є одним з головних завдань вдосконалення навчально-виховного процесу в вищих навчальних закладах.

Розгляду питання про якість фахової педагогічної підготовки присвячено праці сучасних вітчизняних і зарубіжних науковців: Я.Я. Болюбаша, Б.Л. Вульфсона, В.Г. Кременя, К.В. Корсака, М.Ф. Степко, В.Д. Шинкарука, Р. Проді, Г. Хрістофера.

Теоретико-методологічними основами нашого дослідження стали закономірності психолого-педагогічні підготовки і становлення спеціалістів (В.М. Введенський, Т.Є. Гура, А.В. Добрович, Т.А. Дроздова, Н.В. Жутикова); стратегія формування мотивації навчання (В.Г. Асєєв, В.К. Вілюнас).

Мета статті - теоретично обґрунтувати професійний розвиток особистості майбутнього педагога в умовах кредитно-модульної системи навчання.

Успішність навчально-виховного процесу обумовлена великою кількістю факторів, кожен з яких є надзвичайно важливим, і тому нехтування будь-якого з них обов'язково призводить до непорозумінь і зниження його ефективності. Одним із основних чинників, що забезпечує результативність процесу навчання є безпосередньо сам педагог, який бере на себе роль вчителя і вихователя. Зокрема саме до особистості майбутнього педагога висувається ряд надзвичайно серйозних вимог.

Як зазначено в педагогічній літературі процес навчання, формування та розвитку фахівця має у своєму підґрунті наступні аспекти.

По-перше, психологічне обґрунтування системи навчання та формування спеціаліста. Цей особливо важливий аспект реалізується у взаємозв'язку з економічними, технологічним, інформаційними та соціокультурними напрямами.

По-друге, підвищення уваги на організацію контролю системою якості освіти в цілому та на розвиток особистості окремо [5].

Це можливо, на нашу думку, коли буде здійснено проектування та моделювання управлінської стратегії щодо визначення якості освіти, планування управлінського шляху, а саме: врахування навчально-освітньою системою потенційних можливостей особистості, наявність в організації перспективних планів резерву професіоналів, безперервність освіти, забезпечення зворотного зв'язку, навчання в професійній діяльності, наближення його до реальної практики (ділові ситуації практичного спрямування, ділові ігри та ін.).

Необхідно також враховувати при контролю за якістю освіти та при підготовці кадрів елементів професійної деформації, регресивного особистісного розвитку фахівця, цілісність формування особистості (необхідність визначення місця навчання й підготовки фахівців у процесі їх розвитку) [4].

Одним з основних сучасних аспектів контролю за якістю освіти, на нашу думку, є спеціальна психолого-педагогічна підготовка викладачів щодо оцінювання навчальних досягнень студентів – майбутніх педагогів..

Реалізація цих визначених аспектів спрямована на формування в особистості інтегральних здібностей і якостей. Успішність цього процесу забезпечує перехід зовнішніх впливів у внутрішні регулятори поведінки, які впливають на рівень задоволеності обраної спеціальності та власну професійну діяльність. Важливим свідченням готовності особистості до професійної діяльності є не самі собою

знання та вміння, а сформовані на їх основі переконання, професійно значущі властивості та здібності. Не менш вагомим індикатором є також ставлення до дестабілізуючих чинників професійного становлення і розвитку. При цьому слід зважати і на моральні, інтелектуальні, емоційно-вольові особливості кожної особистості.

Психологи стверджували, що професійний розвиток особистості важливо вивчати в єдності її операційного і споживчо-мотиваційного компонентів [6]. Вважаємо, що професійне становлення є не короткочасним процесом, який охоплює тільки період навчання і виховання в вищому навчальному закладі. Це багаторівневий процес, що складається з чотирьох основних стадій. Перехід до кожної наступної стадії закладається під час попередньої і супроводжується виникненням ряду протиріч і нерідко навіть кризових явищ.

Нами узагальнено та зображено етапи професіонального становлення особистості майбутнього вчителя.

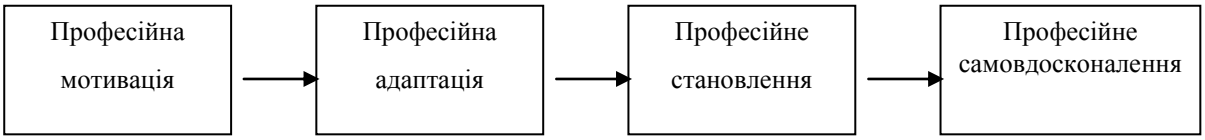

Рис. 1. Схема професіонального становлення особистості майбутнього вчителя.

Виникнення професійних намірів і вступ в професійний заклад визначає етап професійної мотивації майбутнього вчителя. Здійснення себе в професії включає формування образу професії.

Образ майбутньої професії достатньо складне утворення, що включає емоційні і когнітивні компоненти. Відповідність емоційно-оцінних компонентів істотним змістовним компонентам професії робить вибір обґрунтованим і реальним. Для обґрунтованості професійного вибору необхідно також, щоб вимоги з боку професії відповідали можливостям людини. Інакше в самосвідомості людини накопичується негативний життєвий досвід, формуються своєрідні способи вирішення завдань, що встають перед ним, відхід від проблем, їх ігнорування [7].

Репродуктивне засвоєння професійних знань, вмінь, навичок і пасивне ставлення до виховних впливів характеризують процес професійної адаптації. Повна реалізація особистості в праці, формування професійних намірів і свідомий вибір методів і засобів педагогічного впливу визначають етап професійного становлення вчителя. Активне входження в професію, самостійне подолання труднощів, вирішення суперечностей, вихід із кризових педагогічних ситуацій характеризують етап професійного самовдосконалення вчителя.

Проаналізуємо характеристики і психологічні критерії, які властиві кожному з чотирьох етапів професійного становлення особистості педагога.

Перший етап охоплює виникнення і формування професійних намірів під впливом загального розвитку, початкової орієнтації і залучення до різних сфер праці в загальноосвітній школі. Формування професійних намірів необхідно розглядати як найважливіший спосіб розвитку. Критерієм цього етапу є соціально і психологічно обґрунтований вибір професії.

Другий етап – це власне професіональне навчання, тобто етап цілеспрямованої підготовки до обраної професійної діяльності в процесі продуктивної інтелектуальної і практичної діяльності. Психологічним критерієм цього етапу є професійне самовизначення, тобто ставлення особи до себе як до суб'єкта професійної діяльності.

Третій етап – це процес входження в професію, характеризується активним володінням професією і знаходженням свого особливого місця в системі виробничого колективу. Критерій цієї стадії – достатньо високі виробничі показники діяльності, певний рівень розвитку професійно значущих якостей і психологічний комфорт.

Четвертий етап – це повна реалізація особистості в самостійній професійній праці. Процес забезпечення професійного оновлення особи повинен включати оптимум в поєднанні змістовних мотивів (цікавість до змістовної сторони діяльності) і адаптаційних (престиж професії, зарплата та ін.) [3].

Підкреслимо, що ставлення до професії є необхідною передумовою для розвитку професійної мотивації. Процес розвитку професійних мотивів відбувається безпосередньо в навчальний діяльності, але не можна недооцінювати значення цієї передумови.

Таким чином, слід зазначити, що проблема професійного становлення сучасного педагога може бути розв'язана шляхом формування та посилення ще в вищих навчальних закладах освітньої мотивації студентів – майбутніх вчителів. А це буде можливим лише тоді, коли і студент, і викладач перейдуть в

систему суб'єктно-суб'єктних відносин. Саме така система відносин між учасниками процесу вищої освіти дозволить студентам і викладачам бути сотворцями освітнього процесу

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В.П. Освіта в пошуках нових стратегій мислення / В.П. Андрущенко // Вища освіта – 2003. – №2. – С. 5-6.
2. Вища освіта України і Болонський процес: навч.посіб. / за ред. В.Г. Кременя. – Тернопіль: Навчальна книга. – Богдан, 2004. – 384 с.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи (Бібліотека з освітньої політики) / за ред. О.В. Овчарук. – К.: Вища школа, 2004. – 111 с.
4. Лузан П.Г. Систематичність активізації навчання студентів / П.Г. Лузан // Теоретичні питання освіти та виховання: зб. наук. праць. – К.: Вид. центр КДЛУ, 2000. – № 10. – С. 25-27.
5. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; за ред. З.Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
6. Педагогічена психологія / за ред. Л.М. Проклієнко, Д.Ф. Ніколенко. – К.: Вища школа, 2003. – 248 с.
7. Подоляк Л.Г. Основи педагогічної психології (психологія виховання): навчальний посібник / Л.Г. Подоляк, О.П. Главник. – К.: Главник, 2006. – 112 с. (серія «Психол. інструментарій»).

УДК 811.111 (07): 37.011.31

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ З ОВОЛОДІННЯ АНГЛОМОВНОЮ КОМУНІКАТИВНОЮ КОМПЕТЕНЦІЄЮ

Задорожна І.П., к. пед. н., доцент

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка

У статті визначено та охарактеризовано домінуючі принципи організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією (активності, творчості, проблемності, автономності, наочності, індивідуалізації, поєднання індивідуальних, парних та групових форм роботи).

Ключові слова: самостійна робота, майбутні вчителі, принципи.

Задорожная И.П. ПРИНЦИПЫ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ПО ОВЛАДЕНИЮ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИЕЙ / Тернопольский национальный педагогический университет им. В. Гнатюка.

В статье определены и охарактеризованы доминирующие принципы организации самостоятельной работы будущих учителей по овладению англоязычной коммуникативной компетенции (активности, творчества, проблемности, автономности, наглядности, индивидуализации, использования индивидуальных, парных и группових форм работы).

Ключевые слова: самостоятельная работа, будущие учителя, принципы.

Zadorozhna I.P. PRINCIPLES OF ORGANIZING AUTONOMOUS LANGUAGE LEARNING OF FUTURE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS / Ternopil state pedagogical university after V. Hnatiuk.

Dominant principles of organizing autonomous language learning of future English language teachers (activity, creativity, problematic character, visualization, autonomy, individualization, use of individual, pair and group work) have been defined and characterized in the article.

Key words: autonomous learning, future teachers, principles.

У світлі сучасних вимог до вчителя іноземних мов (ІМ), здатного навчатися впродовж усього життя з метою вдосконалення власного рівня, пристосування і відповідності новим умовам та вимогам суспільства, забезпечення власної конкурентоспроможності на ринку праці, зростає роль самостійної роботи (СР) студентів, яка сприяє не лише оволодінню англомовної комунікативної компетенції (АКК), але й формуванню готовності до подальшої самоосвіти.